

KVALITETSDEKLARATION

Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar

Ämnesområde

Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar

Statistikområde

Nationalräkenskaper

Produktkod

NR0103

Referenstid

2018 kvartal

2016 år

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	5
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	6
2 Tillförlitlighet	6
2.1 Tillförlitlighet totalt	6
2.2 Osäkerhetskällor	8
2.2.1 Urval	9
2.2.2 Ramtäckning	9
2.2.3 Mätning	9
2.2.4 Bortfall	9
2.2.5 Bearbetning	10
2.2.6 Modellantaganden	10
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	11
3 Aktualitet och punktlighet	13
3.1 Framställningstid	13
3.2 Frekvens	13
3.3 Punktlighet	14
4 Tillgänglighet och tydlighet	14
4.1 Tillgång till statistiken	14
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	14
4.3 Presentation	14
4.4 Dokumentation	14
5 Jämförbarhet och sam anvä n d b a r h e t	15
5.1 Jämförbarhet över tid	15
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	15
5.3 Sam anvä n d b a r h e t i ö v r i g t	16
5.4 Numerisk överensstämmelse	16
Allmänna uppgifter	17
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	17
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	17
C Bevarande och gallring	17
D Uppgiftsskyldighet	17
E EU-reglering och internationell rapportering	17
F Historik	17
G Kontaktuppgifter	18
Bilaga 1 – Centrala mål- och observationsvariabler	19

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Syftet med nationalräkenskaperna (NR) är att ge en sammanfattande beskrivning av den svenska ekonomins omfattning, struktur och utveckling. Den svenska ekonomin utgörs av svenska enheters ekonomiska aktiviteter samt de transaktioner som sker mellan svenska och utländska enheter. Beskrivningen ska ske på ett systematiskt sätt i ett kontosystem och tillgodose de regler som anges i ENS 2010 – det europeiska nationalräkenskapssystemet, vilket är lag i EU:s medlemsländer – samt kompletterade riktlinjer. Regleringen av nationalräkenskaperna inom EU är väsentlig för att nå jämförbarhet mellan medlemsländerna.

ENS reglerar alla delar av nationalräkenskaperna, inklusive finansiella räkenskaper och regionala räkenskaper som är egna ämnesområden (statistikprodukter). Ämnesområdet Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar omfattar produkt- och reala sektorräkenskaper.

Huvudaggregatet i produkträkenskaperna är bruttonationalprodukten (BNP) som utgörs av värdet av alla de varor och tjänster som produceras i ett land under en period. BNP definierat från produktionssidan och värderat till marknadspris är summan av de förädlingsvärden som generas av svenska enheters produktionsaktiviteter med tillägg för nettot av produktskatter minus produktsubventioner. Förädlingsvärdena redovisas branschvis.

BNP värderat på samma sätt kan också definieras från användningssidan och redovisas då fördelat på svenska enheters konsumtion för slutlig användning, bruttoinvesteringar och export minus import. BNP redovisas även från inkomstsidan, det vill säga utifrån de inkomster som produktionen genererar: löner, sociala avgifter, skatter på produktion och import med avdrag för motsvarande subventioner, driftöverskott brutto och sammansatt förvärvsinkomst.

I de reala sektorräkenskaperna redovisas inkomstomfördelning och inkomstanvändning per institutionell sektor för vilka det slutliga saldot är finansiellt sparande.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

NR används som underlag för analys av den svenska ekonomins omfattning, struktur och utveckling och utgör som sådant underlag för såväl ekonomiskt politiska som affärsmässiga bedömningar och beslut. Därtill används statistiken för administrativa ändamål t.ex. som underlag för fastställande av EU-avgiften och för övervakning av EU-ländernas uppfyllande av Maastrichtkriterierna.

Jämfört med kvartalsberäkningarna så bygger årsberäkningarna på ett mer omfattande och detaljerat underlag. Det betyder att för den senare typen av användning för administrativa ändamål, där nivån är det mest väsentliga,

liksom för analyser av ekonomins struktur, så tillgodoses de främst genom årsberäkningarna.

Oavsett användningsområde så finns ett behov av korrekta och jämförbara uppgifter; för många användare är det av stor vikt att det finns serier som tillåter jämförelser såväl över tid som med andra länder samt att det finns serier som är rensade för säsong-, kalender- och prisvariationer. Dessutom är många användare i behov av att få uppgifterna så snabbt som möjligt. Det gäller i synnerhet kvartalsberäkningarna vars huvudsakliga användning är för bedömning av det aktuella ekonomiska läget. För andra kvartalet enbart görs också en särskild snabberäkning (*Snabben*) som ett underlag till arbetet med statsbudgeten.

Notera dock att kvartals- och årsberäkningarna inte är två separata produkter utan att de kombineras enligt följande:

Årsberäkningarna genomförs under andra året efter statistikåret. 2018 publiceras alltså beräkningarna för 2016. Med kvartalsberäkningarna skattas kvartalen därefter samt fördelas årsberäkningens utfall på de fyra kvartalen 2016. Ett år senare ersätts de framskrivna resultaten för 2017 med årsberäkningen för 2017.

Nationella huvudanvändare av statistiken är Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Finansdepartementet och andra som arbetar med ekonomisk analys inom såväl inom näringslivet, bland annat banker, som inom akademisk forskning. Nationalräkenskaperna är också en nödvändig källa för miljöräkenskaper och regionala räkenskaper som framställs av Statistiska centralbyrån.

Internationella huvudanvändare är Eurostat och andra internationella organisationer som OECD och IMF, men också näringsliv och forskare.

1.2 Statistikens innehåll

Beräkningarna omfattar den kvartalsvisa och den årsvisa ekonomiska aktiviteten som äger rum på svenskt territorium samt de transaktioner som sker över Sveriges gränser. I beräkningarna ska ingå, för den aktuella perioden, alla ekonomiska transaktioner som har skett enligt en frivillig överenskommelse.

1.2.1 Objekt och population

Målpopulationen består av alla inhemska institutionella enheter, målobjekten. Institutionella enheter kan vara icke-finansiella företag, finansiella företag, offentliga myndigheter, hushållens icke-vinstdrivna organisationer (HIO) och hushåll.

Intressepopulationen stämmer väl överens med målpopulationen.

Observationsobjekten kan skilja sig från målobjekten. Det kan t.ex. vara fallet i en del av de modeller som används där det inte går, eller bedömts inte tillräckligt angeläget att samla in relevanta data från målobjekten, och beräkningarna istället är modellskattningar.

Även andra objekt än den institutionella enheten används, detta för att kunna redovisa nationalräkenskaperna t.ex. efter bransch. Vid branschredovisningen är målobjektet verksamhetsenhet.

Nationalräkenskaperna arbetar sällan med enskilda objekt utan istället med skattningar av statistiska målstorheter som kommer från andra statistikprodukter.

1.2.2 Variabler

I bilaga 1 finns de viktigaste målvariablerna listade för *produkträkenskaperna* och *de reala sektorräkenskaperna*. För *produkträkenskaperna* är variablerna grupperade efter *produktionssidan*, *användningssidan*, *inkomstsidan* och *övriga centrala variabler*.

Intressevariablerna stämmer väl överens med målvariablerna. Däremot finns det särskilt för kvartalsberäkningarna en del betydande skillnader mellan observationsvariablerna och målvariablerna. Den viktigaste skillnaden är att det på kvartal saknas uppgifter om förädlingsvärden för huvuddelen av näringslivet. I dessa fall antas förädlingsvärdet följa utvecklingen av bruttoproduktionen. Det antagandet kan sedan modifieras i samband med avstämningen mellan BNP:s produktions- och användningssidor.

Målvariabeln boendekostnad per kvadratmeter är ett annat exempel på skillnad mellan observations- och målvariabel, och som gäller såväl kvartals- som årsberäkningarna. Där är det kostnaden i hyresbeståndet som observeras men antas vara giltig även för ägda bostäder. I redogörelsen av osäkerhetskällor under avsnitt 2.6 *Modellantaganden* nämns ytterligare några skillnader mellan observations- och målvariablerna.

1.2.3 Statistiska mått

Redovisning görs av summerade värden i löpande priser samt värden, index och förändringstal i fasta priser (volymtal). Kedjeindexmetoden tillämpas för beräkning av volymtal. Kvartalsvisa volymserier redovisas med senaste fullständiga kalenderår som referensår medan årsvisa volymserier redovisas med 2015 som referensår. De reala sektorräkenskaperna redovisas endast i löpande priser, men hushållens disponibla inkomster redovisas både nominellt och realt, dvs. justerat för utvecklingen av implicitprisindex för hushållskonsumtionen.

1.2.4 Redovisningsgrupper

NR redovisas enligt flera olika indelningsgrunder, några av de viktigaste är:

- Försörjningsbalansens komponenter: Konsumtionsutgifter, Bruttoinvesteringar etc. med vissa underindelningar.
- Bransch, aggregat av Standard för svensk näringsgrensindelning, SNI 2007, cirka 40 (kvartal) respektive 60 (år) branscher
- Institutionell sektor, 5 huvudsektorer samt utlandet (Standard för institutionell sektorindelning, INSEKT 2014) samt viss ytterligare uppdelning framför allt avseende finansiella företag och offentlig förvaltning.
- Ändamål, hushållens konsumtionsutgifter enligt Coicop (*Classification of Individual Consumption by Purpose*), 12 huvudändamål respektive ca 150 kategorier (år).

- Varaktighet, hushållenskonsumtionsutgifter, ca. 10 kategorier

Följande indelningsgrunder redovisas endast för år:

- Investeringsstyp, 12 typer (Icke-finansiella tillgångar enligt ENS 2010).
- Produkt, baserad på *Standard för svensk produktindelning efter näringsgren*, SPIN 2007, ca 60 produktgrupper
- Ändamål, offentliga konsumtionsutgifter enligt Cofog (Classification of the Functions of Government), ca 70 ändamål
- Tillgångsslag, 9 slag (Icke-finansiella tillgångar enligt ENS 2010)

1.2.5 Referenstider

Kvartalsräkenskaper avser kvartal, och årsräkenskaper avser år.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Redovisningen av tillförlitlighet begränsas till tillförlitligheten i BNP totalt.

De årliga räkenskaperna, som publiceras efter 21 månader, bygger i flera avseenden på mer fullständig och detaljerad statistik än den statistik som finns tillgänglig för kvartalsberäkningarna och som publiceras två månader efter utgången av respektive kvartal. Lite förenklat kan man säga att i årsberäkningen bestäms nivån på BNP och andra aggregat i nationalräkenskapssystemet, medan kvartalberäkningarna är ett sätt att fördela resultatet från årsberäkningarna på respektive kvartal och att skatta de mer aktuella kvartalen.

Nationalräkenskaperna, såväl de årsvisa som de kvartalsvisa, baseras på ett stort antal primärstatistikkällor. Tillförlitligheten beror till stor del på kvaliteten i de olika källorna och på de modellantaganden som är nödvändiga för att skatta nationalräkenskapernas målstorheter, vilka i en del fall kan skilja sig avsevärt från primärstatistikens målstorheter. På en del områden saknas löpande kortperiodisk statistik, eller löpande statistik över huvud taget, vilket innebär att modellantagandena blir mycket viktiga.

Något samlat mått på tillförlitligheten är inte möjligt att åstadkomma på grund av den stora mängden källor och modellantaganden samt på grund av den avstämning som görs mellan beräkningarna från användnings- och produktionssidan till ett entydigt BNP-estimat.

BNP från produktions- och användningssidan är definitionsmässigt identiskt. Det uppstår emellertid primärt alltid en diskrepans mellan dessa beräkningar, som i så stor utsträckning som möjligt ska bygga på separata källor, och vilken som är högst respektive lägst varierar. En del av framställningsprocessen är att balansera räkenskapssystemet så att användningssidan och produktionssidan visar samma BNP. Avståndet mellan de två sidorna, dvs. intervallets storlek, varierar mellan år och mellan olika kvartal.

Årsberäkningar

I årsberäkningarna bryts produktion och användning ned på cirka 400 produktgrupper. Tillgången - produktion och import - ställs mot användningen av respektive produktgrupp. Användningen utgörs av

insatsförbrukning, konsumtion, bruttoinvesteringar och export. På grund av de osäkerhetskällor som finns i beräkningarna uppstår större eller mindre diskrepanser i de olika produktbalanserna. Genom en analys av balanserna kan en del felaktigheter identifieras och åtgärdas. Analysen ger också stöd för *bedömningar* av hur tillgång och användning bör justeras.

Förekomsten av dessa diskrepanser visar att det finns en osäkerhet i skattningen av BNP. Den analys som görs bedöms bidra till att minska osäkerheten, men det faktum att det behövs bedömningar och automatiska anpassningar för att eliminera diskrepanserna innebär att det kvarstår osäkerhet i det avstämda slutresultatet.

Nedan återges för några årsberäkningar den totala diskrepansen mellan tillgång och användning vid tre tillfällen under produktionsprocessen: Före analysen, halvvägs i analysen samt före RAS-ning¹.

Total diskrepans, tillgång minus användning, i procent av BNP, löpande respektive föregående års pris

	2011		2012		2013		2014		2015		2016	
Före analys	2,1	2,2	2,0	1,8	-0,2	0,1	0,6	0,5	-0,2	-0,5	0,0	-0,1
Halvvägs	0,4	0,3	0,2	0,4	-0,4	-0,5	0,6	0,5	0,0	0,3	-0,1	-0,2
Före RAS	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,2	-0,3	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	0,0	0,0

Av sammanställningen kan man bland annat konstatera följande: Den initiala diskrepansen har varierat mycket – från 0,0 till över 2,0 procent av BNP² ; analysen tenderar att reducera den totala diskrepansen (även om det inte är sant för alla år); diskrepansen kan skilja sig mellan beräkningarna i löpande respektive fasta priser och; analysen kan resultera i olika justeringar av balanserna i fasta respektive löpande priser.

Ovanstående redogörelse visar att det finns en osäkerhet i skattningarna och att den inte är obetydlig. Följande två omständigheter bör också beaktas:

- 1) I viss utsträckning finns ett beroende mellan beräkningarna från produktions- och användningssidan, vilket betyder att fel i den ena beräkningen återkommer med samma tecken i den andra beräkningen;
- 2) Det finns beroenden mellan åren eftersom vissa delberäkningar är skattningar baserade på förändringstal från nivåer som är beräknade för något tidigare år och avstämda en första gång då. Sådana så kallade benchmark kan vara betydligt mer osäkra än storleken på den årliga förändringen av samma post.

Punkten 2) ovan innebär också att osäkerheten bedöms vara större i nivåskattningarna än i förändringsskattningarna.

¹ RAS är en iterativ proportionell anpassningsprocess för att successivt reducera produktgruppernas diskrepanser till noll, liksom den totala diskrepansen. Det är en standardprocedur inom nationalräkenskaper för att hantera de mindre diskrepanser som återstår efter att större diskrepanser analyserats och åtgärdats.

² Att den är väsentligt högre 2011 och 2012 än påföljande år bedöms bero på tillfälligheter och inte på någon strukturell förändring av underlag eller beräkningsmodeller.

Kvartalsberäkningar

Beskrivningen av tillförlitlighet i kvartalsberäkningarna utgår i sin helhet från volymberäkningar, eller snarare volymförändringar, eftersom användningen av kvartalsberäkningarna i så stor utsträckning är inriktad på detta.

Inte heller när det gäller kvartalsberäkningarna och de volymförändringar som skattas är det möjligt att ange ett mått på osäkerheten. Vi åskådliggör istället återigen osäkerheten i skattningarna genom att titta på den restpost som initialt finns mellan beräkningarna från användningssidan respektive produktionssidan. För de 40 kvartalen under tioårsperioden 2008-2017 var skillnaden mellan de båda beräkningarna i genomsnitt 0,9 procentenheter räknat i absoluta tal på den relativa volymförändringen av BNP ett kvartal jämfört med motsvarande kvartal ett år tidigare. Även medianen uppgick för samma period till 0,9 procentenheter i absoluta tal. Den största restposten var positiv (användningssidan > produktionssidan) och uppgick till 2,7 procentenheter och den minsta var 0,0 procentenheter. Den största negativa restposten uppgick till 1,8 procentenheter. I genomsnitt för perioden har restposten varit svagt positiv. Analysen ovan avser det första beräkningstillfället för ett kvartal. Kvartalen revideras vid kommande beräkningsomgångar (se avsnitt 2.3 nedan) men den här bilden förändras inte mycket.

För att redovisa ett entydigt resultat görs en avstämning av beräkningarna från användnings- och produktionssidan. Det innebär att den ena sidan justeras nedåt och den andra sidan uppåt. I vilken utsträckning som respektive sida justeras vägleds av avstämningsprinciper som bestämts utifrån de båda beräkningarnas historiska förhållande till utfallet av årsberäkningarna i olika konjunkturfaser.

Före den egentliga avstämningen har också gjorts eventuella s.k. bedömningskorrigeringar. Sådana korrigeringar innebär att man frångår resultatet som erhållits från den reguljära statistikkällan eller beräkningsmodellen och görs baserade på tydliga indikationer på att dessa är missvisande för den aktuella beräkningsperioden.

2.2 Osäkerhetskällor

Bidragen till osäkerheten i nationalräkenskaperna kommer dels från den statistik som nationalräkenskaperna använder och dels från de egna skattningsförfarandena. De senare baseras på modellantaganden, särskilt när den använda statistiken har ett något annat innehåll än vad nationalräkenskaperna behöver.

Sammantaget bedöms modellantaganden och mätning vara de två osäkerhetskällor som påverkar statistikvärdenas tillförlitlighet mest. Den förstnämnda kommer från såväl nationalräkenskaperna som från använd statistik, medan den sistnämnda kommer från den använda statistiken.

I bedömningarna nedan av påverkan på tillförlitligheten från de olika osäkerhetskällorna har en grov indelning använts, med de tre kategorierna liten, måttlig och stor. Indelningen används för både kvartals- och årsstatistiken. Osäkerheten är i allmänhet större för kvartal än för år. Vidare är osäkerheten större i *Snabben* som publiceras i juli avseende kvartal 2 än i den påföljande *ordinarie* beräkningen av kvartal 2 och övriga kvartalsberäkningar eftersom

underlaget är mer begränsat och modellberoendet därmed större samt att tiden för analys är väsentligt kortare. Vid bedömningen av osäkerhetskällorna nedan har förhållandena avseende *Snabben* inte vägts in.

2.2.1 Urval

I nationalräkenskapernas beräkningar i löpande priser är en stor del av statistiken baserad på undersökningar utan urvalsförfaranden. I de fall urval används (gäller särskilt för kvartal) är tillgången till information för urvalsallokering begränsad, och en del information är inte aktuell. Detta inverkar på urvalets effektivitet. Påverkan på tillförlitligheten från osäkerhetskällan urval bedöms vara måttlig på kvartal och liten på år.

I beräkningarna i fasta priser ingår prisindex, vilka skattas genom urvalsförfaranden. Påverkan på tillförlitligheten i räkenskaperna i fasta priser från osäkerhetskällan urval bedöms vara måttlig.

2.2.2 Ramtäckning

Eftersom nationalräkenskaperna arbetar med skattningar av statistiska målstorheter är ramen på objektsnivå snarast en tänkt ram. Det finns en sådan ram för varje objekttyp som nationalräkenskaperna arbetar med. I praktiken är ramen i varje använd statistik styrande.

De ramar som ligger till grund för den använda statistiken har en viss eftersläpning i information, vilket innebär att det kan dröja något innan en verksamhet täcks. Påverkan på tillförlitligheten från osäkerhetskällan ramtäckning bedöms utifrån den använda statistikens kvalitetsdeklarationer totalt vara liten.

2.2.3 Mätning

En stor del av den använda statistiken lyfter fram osäkerhetskällan mätning som betydelsefull. Ett viktigt exempel är prisstatistiken där det i flera fall är svårt att jämföra priset på likvärdiga produkter över tid. Ett skäl är förekomsten av skräddarsydda produkter, men även förändringar av befintliga produkter och introduktionen av nya innebär utmaningar. Ett annat exempel är investeringsenkäten där företagen ombeds lämna uppgifter enligt nationalräkenskapernas definition av investering. Den omfattar även tillgångar med en produktiv livslängd mellan ett och tre år. Eftersom företagen har möjlighet att direkt skriva av s.k. förbrukningsinventarier med en kortare livslängd än tre år kan det vara svårt för företagen att tillämpa en annan definition i uppgiftslämnandet.

Påverkan på tillförlitligheten i nationalräkenskaperna från osäkerhetskällan mätning bedöms vara stor.

2.2.4 Bortfall

För den del av den använda statistiken som har direktinsamling föreligger i de flesta fallen uppgiftsskyldighet.

Påverkan på tillförlitligheten i nationalräkenskaperna från osäkerhetskällan bortfall bedöms vara måttlig för kvartal och liten för år.

2.2.5 Bearbetning

Framställningen av nationalräkenskaperna präglas av rimlighetskontroller av den primärstatistik som används som underlag och av beräkningsresultaten. Vidare innebär det faktum att beräkningarna sker utifrån olika mer eller mindre oberoende ansatser att resultaten kan jämföras och skillnaderna analyseras. Processen innebär att de slutligt avstämda resultaten bör ha en högre tillförlitlighet än de underlag som ursprungligen använts för beräkningarna, oavsett om osäkerheten härrör från bearbetning eller någon annan osäkerhetskälla, eller från bearbetningsfel i framställningen av nationalräkenskaperna.

Påverkan på tillförlitligheten från osäkerhetskällan bearbetning bedöms vara liten.

2.2.6 Modellantaganden

Som nämndes i avsnitt 2.1 ovan görs en del modellantaganden där det saknas primärstatistik som är direkt anpassad till nationalräkenskapernas behov. Nedan anges några av de mest väsentliga modellantagandena:

- 1) Eftersom uppgifter om näringslivets förädlingsvärden i stor utsträckning saknas för kvartalsberäkningarna antas de följa utvecklingen av bruttoproduktionen (se avsnitt 1.2.2).
- 2) Beräkningarna av boende i egna hem är i mycket stor utsträckning modellberoende. Det gäller i synnerhet värden i löpande pris eftersom värderingen av sådant boende är en särskilt svår fråga. Volymutvecklingen är också mycket modellberoende men på kort sikt mindre känslig för modellfel då den bygger på utvecklingen av bostadsstocken som är en förhållandevis trögrörlig storhet. Det som ovan sagts om boendekostnader gäller på samma sätt för produktionen (för egen slutlig användning) av motsvarande boendetjänster i egna hem. Osäkerheten i modellantagandena kommer därför inte till uttryck i restposten.
- 3) Skattningen av bostadsinvesteringarna bygger på påbörjandestatistiken. Genom att anta en viss byggtid för småhus respektive flerbostadshus modelleras antal påbörjade enheter till investeringar under de påföljande kvartalen. Modellen innebär en osäkerhet eftersom byggtider kan antas förändras långsiktigt och även variera på kort sikt. Det finns ett långtgående beroende mellan dessa beräkningar och beräkningen av byggproduktionen varför modellosäkerheten endast i begränsad utsträckning kommer till uttryck i restposten.
- 4) Produktion av FoU och programvara för egen slutlig användning som företagen investerar i värderas utifrån produktionskostnaden med tillägg för ett modellbestämt vinstpåslag. Särskilt för programvaror bygger också beräkningen av produktionskostnaden på modellantaganden. Beräkningarna görs primärt på årsbasis medan kvartalsberäkningarna bygger på antagandet att produktionen förändras i takt med företagens marknadsproduktion. Osäkerheten kommer inte till uttryck i restposten utan påverkar produktions- och användningssidan på samma sätt.

- 5) I enlighet med de riktlinjer som gäller för europeiska nationalräkenskaper används direkta volymmått för delar av den offentliga produktionen och konsumtionen. Ett exempel är elevtimmar när det gäller utbildning. Eftersom elevtimmar är ett förenklat uttryck för produktionen av utbildning uppstår en viss osäkerhet i volymskattningarna. Vidare används för kvartalsberäkningarna även prognosmodeller för vissa volymmått.
- 6) I de löpande beräkningarna av hushållens konsumtionsutgifter bygger resultatet i stor utsträckning på förändringsskattningar baserade på omsättningsuppgifter för branscher som tillhandahåller varor och tjänster till hushållen. Det bygger på antagandet att fördelningen i dessa branschers försäljning till hushåll respektive andra kundkategorier inte ändras. Osäkerheten avser främst kvartalsräkenskaperna.
- 7) För svart och illegal produktion respektive användning saknas löpande statistik och särskilda beräkningar görs därför med längre mellanrum. För mellanliggande år och kvartal görs framskrivningar på basis av motsvarande eller närliggande vita respektive legala aktiviteter.

Modellantaganden görs också i den använda statistiken, t.ex. är det vanligt förekommande att modellbaserade skattningar används för en del av målpopulationen (t.ex. små företag).

Påverkan på tillförlitligheten i nationalräkenskaperna från osäkerhetskällan modellantaganden bedöms vara stor. Som framgår ovan så kommer inte all osäkerhet från modellantagandena till uttryck i restposten eftersom vissa modeller påverkar produktions- och användningssidan på samma sätt.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Kvartalsberäkningar

I samband med varje kvartalsberäkning revideras tidigare perioder enligt fastställda regler.³ Revideringarnas storlek och riktning varierar. För de 24 kvartal som publicerats för åren 2011-2016 är den genomsnittliga revideringen av tillväxttakten (BNP:s relativa volymförändring mellan motsvarande kvartal intilliggande år) vid det *första*⁴ revideringstillfället knappt 0,2 procentenheter räknat i absoluta och faktiska (ej säsongrensade) tal. Positiva och negativa revideringar tar ut varandra och revideringarna har haft en spridning från -0,4 till 0,5 procentenheter.

Revideringarna vid det *andra* och *tredje* revideringstillfället har i genomsnitt varit lika stora som vid det första eller obetydligt mindre. Tredje, andra och första kvartalet är föremål för ytterligare en, två respektive tre revideringstillfällen innan samtliga kvartal revideras igen i samband med att definitiva

³ <https://www.scb.se/contentassets/66e9dae3a5d94bf8b4c299ce25294348/revideringar-av-nr0103.pdf>

⁴ Här bortses från *Snabben* som görs i juli avseende kvartal 2. Det betyder att med det första revideringstillfället avses den revidering som vid beräkningen av kvartal 3 görs av den ordinarie beräkningen av kvartal 2.

årsberäkningar avseende år $t-2$ genomförts och publicerats september samtidigt som kvartal 2 år t . Revideringarna vid *fjärde* och *femte* revideringstillfället har i genomsnitt varit obetydligt mindre än vid de tre första revideringstillfällena medan det *sjätte* revideringstillfället, som alltså endast rör kvartal ett i genomsnitt reviderats knappt 0,1 procentenhet. Revideringen vid andra t.o.m. sjätte revideringstillfället har varierat mellan -0,4 och 0,6 procentenheter.

Fortfarande efter dessa sex revideringstillfällen så har positiva och negativa revideringar i genomsnitt över de sex åren tagit ut varandra. De ackumulerade revideringarna har varierat från -0,8 till 0,7 procentenheter.

Som en följd av den definitiva årsberäkningen revideras kvartalen igen för att summan av de fyra kvartalen ska överensstämma med totalen för året. Dessa revideringar är i allmänhet större än de tidigare kvartalsvisa revideringarna då årsberäkningarna delvis bygger på andra och mer detaljerade källor. I genomsnitt för de fem åren 2011-2015 har tillväxttalen reviderats ned med närmare 0,3 procentenheter jämfört med de ursprungligen publicerade resultaten. Revideringarna av de enskilda kvartalen under ett år skiljer sig åt p.g.a. att kvartalen anpassas för att erhålla en rimlig relation till kvartalen under intilliggande år. Den största revideringen jämfört med ursprungligt publicerat resultat uppgick till -1,7 procentenheter medan den största positiva revideringen uppgår till 1,0 procentenhet.

Säsongrensade serier revideras i sin helhet vid varje beräkningstillfälle. Sett över de 24 kvartalen 2011-2016 var den genomsnittliga revideringen av den säsongrensade *kvartalsvisa* tillväxttakten 0,2 procentenheter vid det första revideringstillfället, för att sedan succesivt sjunka till 0,1 innan den definitiva årsberäkningen återigen innebär en större revidering. Revideringarna har (innan årsberäkningen) haft en spridning från -0,7 till 0,4 procentenheter.

Eftersom tillförlitligheten i *Snabben* bedöms vara lägre än i övriga kvartalsberäkningar, bör man kunna förvänta sig att den revidering av tillväxttakten som sker några veckor senare har en tendens att bli större än andra revideringar. Vidare påverkas den reviderade skattningen av att en årsberäkning avseende kalenderåret $t-2$ arbetats in i tidsserien. Det innebär att den relativa betydelsen av olika delaggregat ändrats, vilket påverkar det sammanvägda resultatet även om utveckling av delaggregaten inte ändrats. För åren 2011-2016 har revideringarna i genomsnitt varit knappt 0,6 räknat i absoluta och faktiska (ej säsongrensade) tal. De hade en spridning från -0,7 till 1,0 procentenheter.

Årsberäkningar

En större översyn, eller revidering, genomförs ungefär vart femte år. Vid dessa tillfällen ses hela eller delar av tidsserien över. Det sker vanligen mot bakgrund av att resultat från nya eller förbättrade statistiska undersökningar blivit tillgängliga, definitioner förändrats inom det regelverk som styr nationalräkenskaperna eller att det införts nya eller förbättrade metoder. Revideringar av detta slag medför framför allt att nivån på serierna förändras medan konsekvenserna för den relativa utvecklingen i allmänhet är liten.

Resultatet av den senaste allmänna översynen publicerades 2014 och den sammanföll då med införandet av den nya nationalräkenskapsstandarden

ENS 2010. För 2011 som då var det senaste året för vilken en årsberäkning genomförts enligt den gamla standarden höjdes BNP-nivån med 5 procent, varav 4 procentenheter var en följd av förändringar i standarden och 1 procentenhet avsåg förbättrade skattningar. Den enskilt största förändringen som kom med ENS 2010 var att FoU räknades som investering, vilket bidrog med närmare 4 procentenheter. I tidskriften *Sveriges ekonomi – Statistiskt perspektiv* [nr 2](#) och [nr 3](#) 2014 finns artiklar som beskriver regeländringarna och de övriga revideringarna. Beskrivningar finns även i *Statistiska meddelanden*, NR 10 SM 1401, Nationalräkenskaper 1993-2012.⁵

Den tidigare standarden ENS 95 infördes 1999 i de svenska nationalräkenskaperna. Därefter har årsräkenskaperna reviderats vid fyra tillfällen före 2014. Nedan anges storleken på revideringen för det senaste året för vilken en årsberäkning då hade gjorts:

- 2003: +3,7 procent avseende 1999. Huvuddelen förklarades av en ändrad tolkning av hur offentlig moms skulle föras i räkenskaperna.
- 2005: +0,8 procent avseende 2002. Ändrad hantering av vissa finansiella tjänster.
- 2007: +2,3 procent avseende 2004. Diverse förbättringar.
- 2010: +1,5 procent avseende 2006. Diverse förbättringar.

Vid publiceringen i september 2018 av årsberäkningen avseende 2016 görs också vissa små revideringar av årsberäkningen för 2015 och ytterligare ett antal år. För information om dessa revideringar hänvisas till den aktuella statistikredovisningen på www.scb.se/nr0103.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Kvartalsräkenskaper publiceras för kvartalen 1, 3 och 4 inom 60 dagar efter utgången av ett kvartal.

För kvartal 2 publiceras *Snabben* efter 30 dagar, medan den ordinarie beräkningen av samma kvartal publiceras efter ca 75 dagar.

Årsräkenskaper publiceras 21 månader efter utgången av ett år.

Det som i vissa sammanhang benämns preliminära årsberäkningar är inget annat än summan av de fyra kvartalsberäkningar för ett kalenderår innan en årsberäkning finns för året. Den första preliminära årsberäkningen för ett visst år publiceras därför samtidigt som beräkningen för det fjärde kvartalet.

3.2 Frekvens

Kvartalsräkenskaperna avser kvartal, och de tas fram och publiceras för varje kvartal. Underlaget är nästan uteslutande kvartals- och månadsstatistik. I modellskattningar kan statistik med annan periodicitet förekomma.

Årsräkenskaperna avser år, och de tas fram och publiceras för varje år. Underlaget utgörs i stor utsträckning av årsstatistik men på vissa områden används kortperiodisk statistik. Det gäller t.ex. utrikeshandeln för varor. I något fall (FoU-undersökningen) används även statistik som samlas in vart

⁵ År före 1993 reviderades senare och publicerades i februari 2015.

annat år. I FoU-undersökningen lämnas uppgifter om utfall för föregående år och prognos för innevarande år.

3.3 Punktlighet

Nationalräkenskaperna har redovisats enligt publiceringsplanen.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Nationalräkenskaperna publiceras på SCB:s webbplats, Statistikdatabasen, Publikationer och databaser från Nordiska ministerrådet, OECD, Eurostat, FN, IMF. Delar av materialet finns även i skriftserie Konjunkturläget av Konjunkturinstitutet samt i finansplanen från Finansdepartementet.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Förutom de tabeller och uppgifter som publiceras så framställs vissa uppgifter på uppdragsbasis. Vissa uppdrag är återkommande varje kvartal medan andra är av engångskaraktär. Användare kan efterfråga allt som är möjligt att framställa förutsatt att det inte är belagt med sekretess. Tidskrävande uppdrag görs mot betalning.

4.3 Presentation

På SCB:s webbplats (www.scb.se/NR0103) finns "Statistiknyheter" och fördjupningstexter som förklarar utvecklingen samt beskriver avstämningen mellan produktions- och användningssidan och de revideringar som har gjorts av tidigare perioder. Vidare finns färdiga tabeller i Excelformat, nyckeltal samt länkar till tabeller i Statistikdatabasen. Uppgifter finns i löpande priser, fasta priser samt i säsongrensade och kalenderkorrigerade termer.

4.4 Dokumentation

System of National Accounts SNA 2008 föreligger bl.a. på engelska, men är inte översatt till svenska. ISBN 92-1-161352-3. ENS 2010 är den svenska versionen av ESA 2010, *European System of national and regional Accounts*.

På SCB:s webbplats (<http://www.scb.se/nr0103>) finns följande material under rubriken "Fördjupad information":

- *Beräkningsrutiner för nationalräkenskaperna*. Bilaga 3 till SOU 2002:118, *Utredningen om översyn av den ekonomiska statistiken*.
- BNI- dokumentation endast på engelska (*GNI-Inventory*).
- Dokumentation av kvartalsvis Sektorräkenskaperna (*QSA- inventory*)
- Nationalförmögenheten, dokumentation
- Dokumentation av källor och metoder för kvartalsräkenskaperna (*QNA inventory*).
- Dokumentation av fastprisberäkningar.
- Begreppsförklaringar inom nationalräkenskaperna.
- Kort om nationalräkenskaperna
- Beskrivning av Input-Output tabellpaketet.
- Omfattande information om de förändringar som den nya räkenskapsstandarden ENS 2010 inneburit.

På samma webbplats finns under rubriken "Dokumentation":

- Statistikens detaljerade innehåll som beskriver variabler och värdemängder.

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Serierna enligt ENS 2010 startar 1980 eller i en del fall 1993. BNP-serien från användarsidan (försörjningsbalansen) är publicerad från 1950.

Tidsserieperspektivet är mycket viktigt i nationalräkenskaperna och beräkningarna måste visa både rätt nivå och utveckling över tiden. Det gäller såväl kvartals- och årsräkenskaperna.

För att i möjligaste mån undvika tidseriebrott hanteras ny information mellan revideringstillfällena på så sätt att befintliga nivåer skrivs fram med rätt utveckling enligt den nya informationen. Vid nästa revideringstillfälle justeras de tidigare perioder som är "öppna" vid revideringstillfället. När en årsberäkning av NR har gjorts och en ny nivå beräknats för det berörda kalenderåret, anpassas de befintliga kvartalsvisa skattningarna för det året och för de påföljande åren fram till aktuellt kvartal, men också för de två åren närmast före det år som den aktuella årsberäkningen avser. Den här anpassningen är gjord så att skillnaden mellan de successiva kvartalsförändringarna minimeras när den nya nivån för året ersätter den tidigare preliminära nivån.

Kalenderkorrigerade och säsongrensade värden beräknas för BNP totalt, förädlingsvärden i fasta priser och för arbetade timmar. För försörjningsbalansen som visar huvudaggregaten för BNP:s användningssida beräknas säsongrensade värden i såväl löpande som fasta priser. Säsongrensningen bygger på ARIMA-modeller som skattas om vid varje tillkommande kvartal. Valet av modeller omprövas årligen. För försörjningsbalansen och BNP:s produktionssida justeras de redovisade delaggregaten för att uppnå summakonsistens med BNP totalt för kvartal aktuellt år och kvartal året före aktuellt år (referensåret). Säsongrensade data för reala sektorräkenskaper är däremot inte summakonsistenta.

Vid de större översyner som genomförs ungefär vart femte år (se avsnitt 2.3) räknas även tidigare år om så att tidseriebrott elimineras eller åtminstone minimeras. Brist på relevanta och tillförlitliga data utgör ofta en begränsning i det sammanhanget och modeller tillämpas därför i förhållandevis stor utsträckning. Det enklaste exemplet på en sådan modell är att befintliga nivåer justeras proportionellt lika mycket som det tidigaste år för vilket data har kunnat användas.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

De nationella förutsättningarna när det gäller det underlag som finns för nationalräkenskaperna skiljer sig åt varför det finns begränsningar i jämförbarheten mellan länder. NR görs i enlighet med det Europeiska national- och regionalräkenskapssystemet, ENS 2010, vilket är ett internationellt jämförbart räkenskapssystem och utgör lag i medlemsländerna. ENS 2010 är helt konsistent med System of National Accounts (SNA 2008),

som har utarbetats under gemensamt ansvar av FN, IMF, EU, OECD och Världsbanken. ENS 2010 har dock inriktats mer på förhållandena och databehoven inom EU. I likhet med SNA är ENS harmoniserat med de begrepp och klassifikationer som används i många andra sociala och ekonomiska statistiksystem. Därför kan ENS fungera som central referensram för social och ekonomisk statistik i EU och dess medlemsländer. Eurostat utför kontinuerligt revisioner av medlemsländernas beräkningar för att säkerställa kvalitet och jämförbarhet mellan de olika länderna. Trots det innebär skilda förutsättningar att det även inom EU finns vissa begränsningar i jämförbarheten.

Även nationellt kan det finnas begränsningar i jämförbarheten mellan exempelvis branscher, produktgrupper, sektorer, tillgångslag, lagertyper m.m. eftersom underlaget kan vara olika med skillnader bl.a. när det gäller osäkerhetskällor.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Beträffande jämförbarhet med statistik som publiceras över olika delområden av svensk ekonomi, så är det sällan möjligt att hitta exakt samma uppgifter i NR-systemet. När nationalräkenskaperna sammanställs och avstäms används en mängd olika primärstatistiska uppgifter. De använda underlagen har ofta täckning och definitioner som inte helt motsvarar NR-systemets krav, varför tillägg och korrigeringar görs. I NR-systemet kontrolleras och konsistensprövas uppgifterna. Om tillgängliga data inte ger en samstämmig bild av den ekonomiska utvecklingen innebär det att justeringar vidtas i NR. I de svenska nationalräkenskaperna sker en fullständig beräkning av BNP från såväl produktions- som användningssidan. Dessa beräkningar ger aldrig exakt samma BNP-utveckling och därför görs korrigeringar av olika underlagsdata. Detta leder till att publicerade uppgifter från primärstatistik och NR ibland kan avvika från varandra. Avvikelse kan också förekomma p.g.a. att aktualiteten kan vara olika. Dessutom förekommer det i vissa fall definitionsskillnader mellan primärstatistiken och NR.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Redovisningen i referensårspriser (volymtal där värden är uttryckta i ett gemensamt års prisläge) innebär att de olika grundposterna och aggregaten inte är summerbara förutom för referensåret och det närmast efterföljande året. Det går alltså inte att summera delposter i referensårspriser och därmed få BNP för perioder före referensåret. Det går inte heller att jämföra olika branschers andel av den totala tillväxten. Varje enskild serie måste beräknas separat och på den nivå man vill analysera.

Vidare så är det olika referensår för års- respektive kvartalsberäkningarna. Medan volymtal i årsberäkningarna redovisas med referensår 2015 (ofta uttryckta som indextal 2015=100) så redovisas kvartalsberäkningarna med kalenderåret närmast före det senast beräknade kvartalet som referensår.

Varje aggregat säsongrensas för sig och beräknas alltså inte som en summa av underliggande värden. Detta medför att det för en rad serier inte råder summakonsistens. För viktiga aggregat anpassas dock delserierna så att summerbarhet uppnås för aktuellt år och året innan (se även avsnitt 5.1 ovan).

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken ingår i Sveriges officiella statistik (SOS).

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen [2001:99](#) och förordningen [2001:100](#) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter [SCB-FS 2016:17](#) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400](#). Produkten hanterar inte personuppgifter.

C Bevarande och gallring

Särskilda gallringsföreskrifter finns inte. Resultaten långtidslagras.

D Uppgiftsskyldighet

Nationalräkenskaperna, NR, beräknas på uppgifter från andra statistikproducenter (huvudsakligen vid SCB, men också flera vid SAM-myndigheter), administrativt material och andra uppgifter. Information om uppgiftsskyldighet framgår av respektive enskild undersökning. För underlag till officiell statistik föreligger i regel uppgiftsskyldighet och detta regleras i lagen om den officiella statistiken, [2001:99](#).

E EU-reglering och internationell rapportering

Europeiska Rådets förordning (EU 549/2013) om Europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i gemenskapen (ENS2010)

- Rådets förordning 3605/93 (excessive deficit procedure)
- Rådets förordning (EC) 1161/2005 om beräkning av kvartalsvisa icke-finansiella sektorräkenskaper

Rapportering görs vid varje publiceringstillfälle till Eurostat och OECD enligt fastställda mallar för alla EU-medlemsländer. Även andra internationella organisationer som exempelvis IMF International Monetary Fund och ECB Europeiska Centralbanken får löpande information. De tabeller som skickas till Eurostat publiceras också på [SCB:s webbplats](#).

F Historik

Ansvaret för NR flyttades över från Konjunkturinstitutet till SCB 1963/1964. Kvartalsvisa nationalräkenskaper har producerats sedan 1970. Då anpassades beräkningarna till det internationella regelverket, *System of National Accounts*, SNA, som 1968 fastställdes av FN:s Statistical Commission. Revidering av SNA har sedan dess gjorts vid två tillfällen, 1993 och 2008, och föregicks båda gånger av omfattande harmoniseringsarbete med andra relevanta manualer.

I Europa utvecklades parallellt och i överensstämmelse med de internationella manualerna egna tillämpningar av SNA 68, SNA 93 och SNA2008. Den senaste, European System of National and Regional Accounts ENS2010, utgör den förordning enligt vilken alla medlemsländer i EU ska beräkna sina nationalräkenskaper. De svenska nationalräkenskaperna är sedan publiceringen i

september 2014 beräknade helt i enlighet med principerna i ENS2010 för perioden 1993 och framåt. För perioden 1980-1992 finns vissa omräknade serier på en mer aggregerad nivå enligt ENS2010. För perioden 1950 till 1980 gäller definitioner enligt SNA 68. Kvartalsvisa räkenskaper har beräknats sedan 1970.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	
E-post	nrinfo@scb.se
Telefon	010-479 4000

Bilaga 1 – Centrala mål- och observationsvariabler

Produktränskaper

Från produktionssidan:

B1b Förädlingsvärde

En sektors/bransch förädlingsvärde är sektorns/branschens produktionsvärde minus sektorns/branschens insatsförbrukning. Summan av samtliga sektorers/branschers förädlingsvärde, brutto, med tillägg för nettot av produktskatter och produktsubventioner utgör BNP till marknadspris.

D21 Produktskatter

Produktskatter (D.21) är skatter som betalas per enhet av en vara eller tjänst som produceras eller ingår i en transaktion. Skatten kan vara ett bestämt belopp per mängdenhet av en vara eller tjänst eller beräknas som en bestämd procentandel av varornas och tjänsternas pris per enhet eller värde (ENS § 4.16). Importtullar, energiskatter och moms är exempel på produktskatter.

D31 Produktsubventioner

Produktsubventioner är *subventioner* som utgår per enhet av en producerad eller importerad vara eller tjänst (ENS § 4.33).

Från användningssidan:

P31HU De egentliga hushållens konsumtionsutgifter

Konsumtionsutgifter består av inhemska *institutionella enheters* (hushålls- och offentliga sektorn) utgifter för varor och tjänster som används för att direkt tillgodose individuella behov eller önskemål eller samhällsmedlemmarnas kollektiva behov. Hushållens konsumtionsutgifter visar den egentliga hushållssektorns utgifter för konsumtion. Hushållens totala konsumtion benämns hushållens faktiska konsumtion och består därför av de **egentliga hushållens konsumtionsutgifter** plus HIO:s konsumtionsutgifter plus den offentliga sektorns individuella konsumtionsutgifter.

P31HI Konsumtionsutgifter HIO (Hushållens ideella organisationer)

Hushållens icke-vinstdrivande organisationer (HIO) består av icke vinstdrivande organisationer som utgör separata juridiska enheter, vilka betjänar hushåll och vilka är privata *icke-marknadsproducenter*. Exempel på organisationer som ingår i HIO är idrottsföreningar, fackföreningar och religiösa samfund.

P31M Offentlig individuell konsumtion

Konsumtionen delas upp i individuell och kollektiv konsumtion. Den individuella konsumtionen utgörs av hushållens och HIO:s konsumtionsutgifter samt en stor del av de **offentliga konsumtionsutgifterna** för utbildning, hälso- och sjukvård, social trygghet, sport och rekreation samt kultur.

P32 Kollektiv konsumtionsutgift

Konsumtionen delas upp i *individuell* och kollektiv konsumtion. Tjänster för kollektiv konsumtion levereras samtidigt till alla medborgare i samhället eller till alla medborgare i en viss del av samhället, t.ex. alla hushåll i en viss region. Exempel på kollektiva tjänster är försvar och polisväsende.

P51g Fast bruttoinvestering

Fast bruttoinvestering består av inhemska producenters anskaffning minus avyttring av *fasta tillgångar* under en given period, plus vissa tillägg till värdet av icke-producerade tillgångar som uppstått genom en producents eller *institutionell enhets* produktiva verksamhet. *Fasta tillgångar* är producerade *tillgångar* som används i *produktionen* under mer än ett år. (ENS, § 3.124).

P52 Lagerinvestering

Lagerinvesteringar mäts som värdet av uppbyggnad av lager minus värdet av uttag ur lager och värdet av eventuella återkommande lagerförluster. (ENS, § 3.146).

P6 Export av varor och tjänster

Export av varor och tjänster består av transaktioner av varor och tjänster (försäljning, byte och gåvor) från inhemska till utländska subjekt. (ENS, § 3.158).

P7 Import av varor och tjänster

Import av varor och tjänster består av transaktioner av varor och tjänster (köp, byte och gåvor) från utländska till inhemska subjekt. (ENS, § 3.159).

Från inkomstsidan:

D11 Egentlig lön

Ersättningar till anställda definieras som den totala ersättning, kontant eller in natura, som betalas av en arbetsgivare till en anställd för av denne utfört arbete under räkenskapsperioden (ENS, § 4.02). Ersättningar till anställda delas upp i

- *egentlig lön*: kontanta löner; naturaförmåner
- arbetsgivares *sociala avgifter*

D12 Arbetsgivares sociala avgifter

Ersättningar till anställda definieras som den totala ersättning, kontant eller in natura, som betalas av en arbetsgivare till en anställd för av denne utfört arbete under räkenskapsperioden (ENS, § 4.02). Ersättningar till anställda delas upp i

- *egentlig lön*: kontanta löner; naturaförmåner
- arbetsgivares *sociala avgifter*

B2b Driftsöverskott brutto

Saldopost i kontot för inkomstbildning (ENS, § 8.18). Driftsöverskottet är det överskott (eller underskott) som produktionsaktiviteterna genererar innan man har beaktat räntor, arrenden eller avgifter som produktionsenheten

- måste betala på finansiella *tillgångar* eller på materiella icke-producerade *tillgångar* som den har lånat eller arrenderat,
- mottar för finansiella *tillgångar* eller från materiella icke producerade *tillgångar* som den äger.

B3b Sammansatt förvärvsinkomst brutto

Saldoposten i inkomstgenereringskontot för personliga företag i *hushållssektorn*. Ägaren eller medlemmar av samma hushåll tar ofta inte ut ersättning för allt arbete de utför åt företaget. Överskottet är därför en blandning av ersättning för detta arbete och avkastning till ägaren.

D2 Skatter på produktion och import

Skatter på produktion och import består av produktskatter (D21) och övriga produktionsskatter (D29). Produktskatter är skatter som betalas per enhet av en vara eller tjänst som produceras eller ingår i en transaktion. Skatten kan vara ett bestämt belopp per mängdenhet av en vara eller tjänst eller beräknas som en bestämd procent-andel av varornas och tjänsternas pris per enhet eller värde (ENS § 4.16). Importtullar, energiskatter och moms är exempel på produktskatter. Övriga produktionsskatter består av alla *skatter* som företag åläggs som en följd av deras produktionsaktiviteter, oberoende av kvantiteten eller värdet av de producerade eller sålda varorna och tjänsterna. De kan betalas på mark, *fasta tillgångar* eller arbetskraft i produktionsprocessen eller på vissa aktiviteter eller transaktioner (ENS, § 4.22). Motorfordonsskatt är ett exempel på en övrig produktionsskatt.

D3 Subventioner

Subventioner består av produktsubventioner (D31) och övriga produktionssubventioner (D39). Produktsubventioner är subventioner som utgår per enhet av en producerad eller importerad vara eller tjänst (ENS § 4.33). Övriga produktionssubventioner består av alla subventioner som företag erhåller som en följd av deras produktion, oberoende av kvantiteten eller värdet av de producerade eller sålda varorna och tjänsterna.

Övriga centrala variabler:

S1 Antal sysselsatta

Antalet sysselsatta omfattar alla personer som är engagerade i någon produktiv verksamhet som faller inom produktionsavgränsningen i nationalräkenskaperna. Sysselsatta personer är antingen anställda eller egenföretagare. Personer som har mer än ett arbete klassificeras som anställda eller egenföretagare beroende på deras huvudsyssla.

S2 Antal arbetade timmar

Totala antalet utförda arbetstimmar motsvarar det sammanlagda antalet faktiskt arbetade timmar som anställd eller egenföretagare under räkenskapsperioden, förutsatt att produktionsresultatet ligger inom produktionsavgränsningen.

Reala sektorräkenskaper

B1gb Förädlingsvärde brutto till baspris

En *sektors/bransch förädlingsvärde* är *sektorns/branschens produktionsvärde* minus *sektorns/branschens insatsförbrukning*. Summan av samtliga *sektorers/branschers förädlingsvärde, brutto*, med tillägg för *nettot* av *produktskatter* och *produktsubventioner* utgör *BNP till marknadspris*.

D21 Produktskatter

Produktskatter (D.21) är *skatter* som betalas per enhet av en vara eller tjänst som produceras eller ingår i en transaktion. Skatten kan vara ett bestämt belopp per mängdenhet av en vara eller tjänst eller beräknas som en bestämd procentandel av varornas och tjänsternas pris per enhet eller värde (ENS § 4.16). Importtullar, energiskatter och moms är exempel på produktskatter.

D31 Produktsubventioner

Produktsubventioner är *subventioner* som utgår per enhet av en producerad eller importerad vara eller tjänst (ENS § 4.33).

B1gm BNP, Bruttonationalprodukt till marknadspris

Bruttonationalprodukten till marknadspris är summan av *förädlingsvärden* för alla de varor och tjänster som produceras av landet under en period, vanligtvis ett år eller ett kvartal med tillägg för *nettot* av *produktskatter* och *produktsubventioner*. Bruttonationalprodukten till *marknadspris* kan beräknas på tre sätt:

- BNP är summan av *förädlingsvärden brutto* för de olika *institutionella sektorerna* eller de olika branscherna plus *produktskatter* minus *produktsubventioner* (vilka inte har allokerats till *sektorer* eller *branscher*). BNP är också *saldoposten* i produktionskontot för den totala ekonomin.
- BNP är summan av inhemska *institutionella enheters* slutliga användning av varor och tjänster (*faktisk konsumtion* och *bruttoinvestering*), plus *export* minus *import* av varor och tjänster.
- BNP är summan av användningen på kontot för den totala ekonomins inkomstbildning (*ersättningar till anställda, skatter* minus *subventioner* på produktion och import, driftsöverskott brutto och sammansatt förvärvsinkomst för den totala ekonomin) (ENS, § 8.89)

D11 Egentlig lön

Ersättningar till anställda definieras som den totala ersättning, kontant eller in natura, som betalas av en arbetsgivare till en anställd för av denne utfört arbete under räkenskapsperioden (ENS, § 4.02). Ersättningar till anställda delas upp i

- *egentlig lön*: kontanta löner; naturaförmåner
- arbetsgivares *sociala avgifter*

D12 Arbetsgivares sociala avgifter

Ersättningar till anställda definieras som den totala ersättning, kontant eller in natura, som betalas av en arbetsgivare till en anställd för av denne utfört arbete under räkenskapsperioden (ENS, § 4.02). Ersättningar till anställda delas upp i

- *egentlig lön*: kontanta löner; naturaförmåner
- arbetsgivares *sociala avgifter*

B2n Driftsöverskott netto

Saldopost i kontot för inkomstbildning (ENS, § 8.18). Driftsöverskottet är det överskott (eller underskott) som produktionsaktiviteterna genererar innan man har beaktat räntor, arrenden eller avgifter som produktionsenheten

- måste betala på finansiella *tillgångar* eller på materiella icke-producerade *tillgångar* som den har lånat eller arrenderat,
- mottar för finansiella *tillgångar* eller från materiella icke producerade *tillgångar* som den äger.

Netto innebär att driftsöverskottet redovisas efter avdrag för kapitalförslitning.

B3n Sammansatt förvärvsinkomst netto

Saldoposten i inkomstgenereringskontot för personliga företag i *hushållssektorn*. Ägaren eller medlemmar av samma hushåll tar ofta inte ut ersättning för allt arbete de utför åt företaget. Överskottet är därför en blandning av ersättning för detta arbete och avkastning till ägaren.

D29 Övriga produktionsskatter

Övriga produktionsskatter består av alla *skatter* som företag åläggs som en följd av deras produktionsaktiviteter, oberoende av kvantiteten eller värdet av de producerade eller sålda varorna och tjänsterna. De kan betalas på mark, *fasta tillgångar* eller arbetskraft i produktionsprocessen eller på vissa aktiviteter eller transaktioner (ENS, § 4.22). Motorfordonsskatt är ett exempel på en övrig produktionsskatt. Jämför *Produktskatt*.

D39 Övriga produktionssubventioner

Övriga produktionssubventioner består av alla *subventioner* som företag erhåller som en följd av deras produktion, oberoende av kvantiteten eller värdet av de producerade eller sålda varorna och tjänsterna. Jämför *Produktsubventioner*.

D4 Kapitalinkomster

Kapitalinkomst (D.4) uppstår när ägare till finansiella *tillgångar* och naturresurser ställer dessa till andra *institutionella enheters* förfogande. Det som betalas för användningen av finansiella *tillgångar* kallas kapitalavkastning, medan det som betalas för användningen av en naturresurs kallas arrende. Kapitalinkomst är summan av kapitalavkastning och arrenden. (ENS, § 4.41).

B5g BNI, Bruttonationalinkomst/primärinkomstsaldo, brutto

Summan av alla inkomster i ett land under en period, vanligtvis ett år. Bruttonationalinkomst (till *marknadspis*) är lika med *BNP* minus *primära inkomster* som inhemska enheter betalar till utländska enheter plus *primära inkomster* som inhemska enheter erhåller från *utlandet*. Primära inkomster avser inkomster som inhemska enheter mottar på grund av sitt direkta

deltagande i produktionsprocessen, liksom de inkomster som mottas av ägaren till en finansiell tillgång eller en naturresurs i utbyte mot finansiering eller upplåtande av den naturresursen för en annan *institutionell enhet*. (ESA, § 8.22).

D5 Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter etc.

Obligatoriska, ensidiga betalningar, kontant eller in natura, som uttaxeras av den *offentliga sektorn* eller av Europeiska unionens institutioner. Skatter är indelade i följande grupper: skatter på *produktion* och *import*, löpande inkomst- och förmögenhetsskatter och kapitalskatter.

D6 Sociala avgifter och förmåner

Sociala avgifter, netto, är faktiska eller tillräknade avgifter som betalas av hushållen till sociala försäkringssystem för att sociala förmåner ska kunna betalas ut.

Sociala förmåner består av kontanta utbetalningar i form av exempelvis pensionsutbetalningar, aktivitets- o sjukersättning (tidigare förtidspension), sjukpenning, a-kassa, föräldraförsäkring, barnbidrag, assistansersättning, bostadstillägg för pensionärer, bostadsbidrag och försörjningsstöd.

Sociala naturaförmåner omfattar individuella varor och tjänster som tillhandahålls individuella hushåll gratis eller till priser som inte är ekonomiskt signifikanta av offentliga förvaltningsenheter och hushållens icke-vinstdrivande organisationer, vare sig varorna och tjänsterna är köpta på marknaden eller producerade som *icke-marknadsproduktion* från offentliga förvaltningsenheter eller hushållens icke-vinstdrivande organisationer. De finansieras genom skatter, andra offentliga inkomster eller sociala trygghetsavgifter eller, när det gäller hushållens icke-vinstdrivande organisationer, av donationer och *kapitalinkomster*. (ENS, § 4.108).

D7 Andra löpande transfereringar

Ensidiga betalningar från en enhet till en annan. De kan vara löpande transfereringar eller kapitaltransfereringar. Löpande transfereringar

är skatter, sociala avgifter och förmåner och andra löpande transfereringar. Andra löpande transfereringar består av skadeförsäkringspremier, netto (D.71), skadeförsäkringsersättningar (D.72), löpande transfereringar inom den offentliga förvaltningen (D.73), löpande internationellt samarbete (D.74), övriga löpande transfereringar (D.75) samt EU:s moms- och BNI-baserade egna medel (D.76).

B6n Disponibel inkomst, netto

Disponibel inkomst, netto, är lika med *primärinkomstsaldo, netto* plus mottagna löpande transfereringar minus betalade löpande transfereringar (löpande inkomst- och förmögenhetsskatter etc., sociala avgifter, sociala förmåner och andra löpande transfereringar).

B7n Justerad disponibil inkomst, netto

Justerad disponibil inkomst erhålls genom att lägga till inkomster i form av sociala naturaförmåner till disponibil inkomst eller att dra bort utgifter för sociala naturaförmåner från disponibil inkomst beroende på vilken

institutionell sektor som avses. För totala ekonomin är justerad disponibel inkomst lika med disponibel inkomst. För *hushållssektorn* innebär det att justerad disponibel inkomst är högre än disponibel inkomst då *hushållssektorn* erhåller inkomster i form av sociala naturaförmåner. Hushållens faktiska individuella konsumtion ökar lika mycket som inkomsterna av sociala transfereringar in natura. För den konsoliderade offentliga sektorn innebär det att justerad disponibel inkomst är lägre än disponibel inkomst då den konsoliderade offentliga sektorn endast har utgifter för sociala naturaförmåner.

P3 Konsumtionsutgifter

Består av inhemska *institutionella enheters* (*hushålls- och offentliga sektorn*) utgifter för varor och tjänster som används för att direkt tillgodose individuella behov eller önskemål eller samhällsmedlemmarnas kollektiva behov. (ENS, § 3.94). Jämför med *faktisk konsumtion*, som är värdet av alla varor och tjänster konsumerade av en *sektor* men inte nödvändigtvis köpta av samma sektor. Hushållen konsumerar t.ex. varor och tjänster som finansieras av *offentliga myndigheter* och således ingår i de offentliga konsumtionsutgifterna men är del av hushållens *faktiska konsumtion*.

P41 Faktisk individuell konsumtion

Konsumtionen delas upp i individuell och *kollektiv konsumtion*. Den individuella konsumtionen utgörs av hushållens och *HIO:s konsumtionsutgifter* samt en stor del av de offentliga *konsumtionsutgifterna* för utbildning, hälso- och sjukvård, social trygghet, sport och rekreation samt kultur. Uppdelningen i individuell och *kollektiv konsumtion* blir intressant när man tittar på den *faktiska konsumtionen* i en *sektor* och vid jämförelser mellan länder.

P42 Faktisk kollektiv konsumtion

Konsumtionen delas upp i *individuell* och kollektiv konsumtion. Tjänster för kollektiv konsumtion levereras samtidigt till alla medborgare i samhället eller till alla medborgare i en viss del av samhället, t.ex. alla hushåll i en viss region. Exempel på kollektiva tjänster är försvar och polisväsende. Uppdelningen i *individuell* och kollektiv konsumtion blir intressant när man tittar på den *faktiska konsumtionen* i en *sektor* och vid jämförelser mellan länder. *Offentliga myndigheters* faktiska konsumtion utgörs i sin helhet av kollektiv konsumtion medan dess totala konsumtionsutgifter även omfattar delar av hushållens faktiska konsumtion.

D8 Justering för förändring i pensionsrätter

Justering för förändring i pensionsrätter är den justering som behöver göras för att det i hushållens sparande ska framkomma förändringen i de pensionsrätter på vilka hushållen har en fordran. Förändringen i pensionsrätter härrör från avgifter och förmåner som bokförs i kontot för fördelning av sekundära inkomster.

B8n Sparande, netto

Detta aggregat mäter den andel av *disponibel inkomst* som inte används till *konsumtionsutgifter*. Nationellt sparande, *netto*, är summan av *sparande netto*, för de olika *institutionella sektorerna*. (ENS, § 8.96).

D9 Kapitaltransfereringar

Kapitaltransfereringar förutsätter att det sker en anskaffning eller avyttring av en eller flera tillgångar för minst en part i transaktionen. Oavsett om de görs kontant eller in natura resulterar de i en motsvarande ändring i de finansiella eller icke-finansiella tillgångarna i balansräkningen för en eller båda parter i transaktionen.

P51g Fasta bruttoinvesteringar

Fasta bruttoinvesteringar består av inhemska producenters anskaffning minus avyttring av *fasta tillgångar* under en given period, plus vissa tillägg till värdet av icke-producerade tillgångar som uppstått genom en producents eller *institutionell enhets* produktiva verksamhet. *Fasta tillgångar* är producerade tillgångar som används i *produktionen* under mer än ett år. (ENS, § 3.124).

P52 Lagerinvesteringar

Lagerinvesteringar mäts som värdet av uppbyggnad av lager minus värdet av uttag ur lager och värdet av eventuella återkommande lagerförluster. (ENS, § 3.146).

P53 Anskaffning minus avyttring av värdeföremål

Värdeföremål är icke-finansiella varor, som inte används huvudsakligen för *produktion* eller *konsumtion*, som inte försämras (fysiskt) över tiden under normala förhållanden och som förvärvas eller behålls i första hand som *tillgångar* av värde. (ENS, § 3.154). Exempel på värdeföremål är konst och antikviteter.

P51c Kapitalförslitning

Med kapitalförslitning avses de *fasta tillgångarnas* värdeminskning till följd av normalt slitage och normal föråldring. I den beräknade värdeminskningen ingår avsättning för förlust av *fasta tillgångar* genom oförutsedda skador som man kan försäkra sig mot. Kapitalförslitning omfattar förutsedda avvecklingskostnader, t.ex. kostnader för avveckling av kärnkraftverk eller oljeplattformar eller kostnader för sanering av deponier. Sådana avvecklingskostnader bokförs som kapitalförslitning när *tillgångarna* tas ur bruk, dvs. när avvecklingskostnaderna bokförs som *fast bruttoinvestering*. (ENS, §3.139).

NP Anskaffning minus avyttring av icke-producerade tillgångar

Icke-producerade tillgångar består av tillgångar som inte har producerats inom produktionsavgränsningen men som kan användas för produktion av varor och tjänster. Det finns tre olika kategorier av anskaffning minus avyttring av icke-producerade tillgångar, anskaffning minus avyttring av naturresurser (NP.1), anskaffning minus avyttring av kontrakt, leasingavtal och licenser (NP.2) samt förvärv minus försäljning av goodwill och marknadsföringstillgångar (NP.3). Naturresurser omfattar mark, mineral- och energitillgångar, icke-odlade biologiska tillgångar, vattenresurser, radiofrekvensspektrum, övriga naturresurser.

B9 Finansiellt sparande

Den del av disponibel inkomst *brutto* som inte konsumeras eller används till kapitalbildningen (kapitaltransfereringar, bruttoinvesteringar eller nettoanskaffning av icke-producerade tillgångar). För den totala ekonomin representerar det de nettoresurser som den totala ekonomin ställer till förfogande för *utlandet* (om det är positivt) eller mottar från *utlandet* (om det är negativt). Finansiellt sparande (+) eller nettoupplåning (-) för den totala ekonomin är lika med, men med motsatt tecken, finansiellt sparande (-) eller nettoutlåning (+) för *utlandet*. (ENS, § 8.98).

B101 Förändringar i nettoförmögenhet genom sparande och kapitaltransfereringar

Summan av sparande och kapitaltransfereringar, netto.

B11 Utrikessaldo för varor och tjänster

Ett lands *export av varor och tjänster* minus dess *import av varor och tjänster*.

B12 Bytesbalans

Saldoposten i utrikeskontot för primära inkomster och löpande transfereringar representerar överskottet (om det är negativt) eller underskottet (om det är positivt) för den totala ekonomin på dess löpande transaktioner (handel med varor och tjänster, primära inkomster, löpande transfereringar) med utlandet.